

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 8 juli 2022

604/2022

Lag

om ändring av lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (980/2012) 2 § 3 mom. och 9 §,

av dem 2 § 3 mom. sådant det lyder i lag 267/2015,

ändras 1 § 2 punkten, 2 § 1 mom. 1 punkten, rubriken för 2 kap., 4–8 samt 10 och 11 §, 12 § 1 och 2 mom. samt 3 mom. 5 punkten, 13 § 1 mom., 14 § 1 och 3 mom., 14 a §, 15 § 1 mom. och 2 mom. 2 och 5 punkten, 15 a §, 15 b § 1 mom., 16 § 1 mom., 18 § 1 mom., 24 §, 25 § 1 och 2 mom. samt 26 och 27 §,

av dem 10 § sådan den lyder i lag 1346/2016, 11 § sådan den lyder i lag 416/2015, 14 § 1 mom., 14 a § och 15 b § 1 mom. sådana de lyder i lag 1351/2014, 15 § 1 mom. sådant det lyder i lag 294/2016 och 15 a § sådan den lyder i lag 565/2020, samt

fogas till 23 § ett nytt 3 mom. som följer:

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att

2) förbättra den äldre befolkningens möjligheter att i kommunen och i välfärdsområdet delta i beredningen av beslut som påverkar denna befolknings levnadsförhållanden och i utvecklandet av den service den behöver,

2 §

Tillämpningsområde och samband med annan lagstiftning

I denna lag föreskrivs om

1) kommunernas och välfärdsområdenas skyldighet att se till att den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand stöds och att tillgången till social- och hälsovårdstjänster som äldre personer behöver tryggas i välfärdsområdena,

Kommunens och välfärdsområdets allmänna skyldigheter

4 §

Samarbete

Bestämmelser om kommunens samarbetskyldighet för att stödja den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand finns i 6 § 4 mom. i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021).

Bestämmelser om den i 1 mom. avsedda samarbetskyldigheten i fråga om välfärdsområdena finns i 7 § 4 mom. i den lag som nämns i 1 mom. i denna paragraf.

5 §

Plan för att stödja den äldre befolkningen

Varje kommun ska som ett led i den plan som avses i 6 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård utarbeta en plan över sina åtgärder för att stödja den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand.

Varje välfärdsområde ska som ett led i den plan som avses i 7 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård utarbeta en plan över sina åtgärder för att stödja den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand och för att ordna och utveckla den service och närståendevård som äldre personer behöver. Vid planeringen ska åtgärder som främjar boende i hemmet och rehabilitering prioriteras.

Helsingfors stad ska i sin plan enligt 1 mom. inkludera sina åtgärder för att ordna och utveckla den service och närståendevård som äldre personer behöver. I planeringen ska service som främjar boende i hemmet och rehabilitering prioriteras.

6 §

Utvärdering av servicens tillräcklighet och kvalitet

Utöver vad som föreskrivs i 7 § 2 och 3 mom. i lagen om ordnande av social- och hälsovård ska välfärdsområdet varje år inom sitt område utvärdera om den socialservice som äldre personer behöver är tillräcklig och hurdan kvalitet den håller.

För utvärderingen av servicens kvalitet och tillräcklighet ska välfärdsområdet regelbundet inhämta synpunkter från dem som anlitar servicen och från deras anhöriga och närstående samt från de anställda i välfärdsområdet. Dessutom ska välfärdsområdet sammanställa information om de ekonomiska resurser som har använts för servicen och om antalet anställda och deras utbildning. I utvärderingen ska också de iakttagelser beaktas som har framförts i socialombudsmannens årliga redogörelse.

7 §

Tillgången till service och servicens tillgänglighet

Bestämmelser om tillgången till socialservice och servicens tillgänglighet för den äldre befolkningen finns i 4 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård.

8 §

Språk som service ska tillhandahållas på

I 5 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård föreskrivs det om språket vid ordnande av service enligt denna lag som främjar den äldre befolkningens välbefinnande samt

service som har samband med utredning och tillgodoseende av äldre personers servicebehov.

10 §

Expertis

VälårsdsomrÅdet ska ha tillgÅng till tillrÅcklig och mÅngsidig expertis fÅr stÅdjandet av den äldre befolkningens vÅlbefinnande, hÅlsa, funktionsfÅrmÅga och fÅrmÅga att klara sig pÅ egen hand och fÅr ordnandet av hÅgkvalitativa social- och hÅlsovÅrdstjÅnster som äldre personer behÅver.

11 §

ÅldrerÅd

BestÅmmelser om kommunala ÅldrerÅd finns i 27 § i kommunallagen (410/2015). Det kommunala ÅldrerÅdet ska tas med i beredningen av den plan som avses i 5 § i denna lag.

BestÅmmelser om ÅldrerÅdet fÅr vÅlårsdsomrÅdet finns i 32 § i lagen om vÅlårsdsomrÅden (611/2021). ÅldrerÅdet fÅr vÅlårsdsomrÅdet ska tas med i beredningen av den plan som avses i 5 § i denna lag och i den utvÅrdering som avses i 6 § i denna lag.

12 §

TjÅnster som frÅmjar vÅlbefinnandet

VÅlårsdsomrÅdet ska ordna rÅdgivningstjÅnster som stÅder den äldre befolkningens vÅlbefinnande, hÅlsa, funktionsfÅrmÅga och fÅrmÅga att klara sig pÅ egen hand.

Dessutom ska vÅlårsdsomrÅdet, sÅrskilt fÅr dem bland den äldre befolkningen vars levnadsfÅrhÅllanden eller livssituation utifrÅn forskningsrÅn eller allmÅn livserfarenhet bedÅms innebÅra riskfaktorer som Åkar behovet av service, tillhandahÅlla hÅlsokontroller, mottagningar och hembesÅk som stÅder vÅlbefinnandet, hÅlsan, funktionsfÅrmÅgan och fÅrmÅgan att klara sig pÅ egen hand.

I de tjÅnster som avses i 1 och 2 mom. ska det ingÅ att

5) ge handledning i anvÅndningen av tjÅnster som stÅr till buds i kommunen och i vÅlårsdsomrÅdet och som frÅmjar vÅlbefinnandet, hÅlsan, funktionsfÅrmÅgan och fÅrmÅgan att klara sig pÅ egen hand.

13 §

AllmÅnna principer fÅr att tillgodose servicebehovet

VÅlårsdsomrÅdet ska ordna hÅgkvalitativa social- och hÅlsovÅrdstjÅnster fÅr äldre personer i rÅtt tid och i tillrÅcklig omfattning med tanke pÅ dessa personers servicebehov.

14 §

Principer fÅr lÅngvarig vÅrd och omsorg

VÅlårsdsomrÅdet ska i fÅrsta hand ge äldre personer lÅngvarig vÅrd och omsorg som stÅder ett vÅrdigt liv med hjÅlp av ÅppenvÅrdstjÅnster inom social- och hÅlsovÅrden som ges i den äldre personens hem och med Åvriga ÅppenvÅrdstjÅnster inom social- och hÅlsovÅrden. Dessa tjÅnster ska till innehÅll och omfattning anpassas efter den äldre personens servicebehov vid respektive tillfÅlle. VÅrden och omsorgen fÅr ges som lÅngvarig institutionsvÅrd endast pÅ de grunder som anges i denna lag.

VälårsdsomrÅdet ska sÅkerstÅlla att arrangemangen fÅr lÅngvarig vÅrd av Åldre personer År bestÅende, om det inte År befogat att Åndra pÅ dem fÅr att personen sjÅlv Ånskar det eller hans eller hennes servicebehov har fÅrÅndrats eller av nÅgon annan sÅrskilt vÅgande och grundad anledning.

14 a §

FÅrutsÅttningar fÅr lÅngvarig institutionsvÅrd

VÅlfÅrdsomrÅdet fÅr tillgodose en Åldre persons servicebehov med lÅngvarig institutionsvÅrd endast om det finns medicinskt motiverade skÅl eller skÅl som anknyter till klient- eller patientsÅkerheten.

15 §

Utredning av servicebehovet

VÅlfÅrdsomrÅdet ansvarar fÅr att en Åvergripande utredning av en Åldre persons behov av social- och hÅlsovÅrd och av annan service som stÅder hans eller hennes vÅlbefinnande, hÅlsa, funktionsfÅrmÅga och fÅrmÅga att klara sig pÅ egen hand gÅrs i samarbete med personen sjÅlv och vid behov med hans eller hennes anhÅriga eller nÅrstÅende eller med en intressebevakare som har fÅrordnats fÅr honom eller henne. En sÅdan yrkesutbildad person enligt 3 § i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvÅrden (817/2015) eller 2 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hÅlso- och sjukvÅrden (559/1994) som År ÅndamÅlsenlig med tanke pÅ den Åldre personens behov och som har omfattande sakkunskap ska svara fÅr utredningen av servicebehovet. Den anstÅllda som svarar fÅr utredningen ska i enlighet med den Åldre personens behov samarbeta med andra experter som avses i 10 § i denna lag.

Utredningen ska inledas snarast mÅjligt och slutfÅras utan ogrundat drÅjsmÅl efter det att

2) den Åldre personen har gjort en ansÅkan om socialservice till vÅlfÅrdsomrÅdet fÅr att fÅ socialservice till stÅd fÅr sin funktionsfÅrmÅga eller fÅr att klara de funktioner som hÅr till normal livsfÅring,

5) omstÅndigheterna fÅrÅndras avsevÅrt fÅr en Åldre person som regelbundet fÅr socialservice som vÅlfÅrdsomrÅdet ordnar.

15 a §

AnvÅndning av bedÅmningsverktyget RAI

VÅlfÅrdsomrÅdet ska anvÅnda bedÅmningsverktyget RAI vid bedÅmningen av en Åldre persons funktionsfÅrmÅga, om den Åldre personen enligt en preliminÅr bedÅmning av en yrkesutbildad person som avses i 15 § 1 mom. behöver regelbunden socialservice fÅr trygghandet av sin vÅrd och omsorg. VÅlfÅrdsomrÅdet ska dessutom se till att bedÅmningsverktyget RAI anvÅnds ocksÅ nÅr en Åldre person fÅr sÅdan av vÅlfÅrdsomrÅdet ordnad service och omstÅndigheterna fÅrÅndras avsevÅrt fÅr den Åldre personen. BedÅmningsverktyget RAI hÅr till de tillfÅrlitliga bedÅmningsinstrument som avses i 15 § 3 mom.

Institutet fÅr hÅlsa och vÅlfÅrd ska se till att vÅlfÅrdsomrÅdena kan anvÅnda bedÅmningsverktyget RAI avgiftsfritt och att de har tillgÅng till utbildning i anvÅndningen av verktyget. Dessutom ska Institutet fÅr hÅlsa och vÅlfÅrd se till att avtalstexten och innehÅllet i bedÅmningsverktyget, till den del innehÅllet inte År skyddat genom upphovsrÅtt, År offentligt tillgÅngliga pÅ finska och svenska.

604/2022

15 b §

Utredning av förutsättningarna för långvarig institutionsvård

Innan vård och omsorg ges som långvarig institutionsvård ska välfärdsområdet på det sätt som avses i 15 § utreda möjligheterna att tillgodose en äldre persons servicebehov med hjälp av öppenvårdstjänster inom social- och hälsovården som ges i den äldre personens hem och med övriga öppenvårdstjänster inom social- och hälsovården.

— — — — —

16 §

Serviceplan

Välfärdsområdet ansvarar för att det för en äldre person utarbetas en plan som avses i 7 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (*serviceplan*). Planen ska utarbetas utan ogrundat dröjsmål efter det att den äldre personens servicebehov har utretts, om det inte är fråga om tillfällig rådgivning och handledning eller om det inte i övrigt är uppenbart onödigt att utarbeta en plan.

— — — — —

18 §

Beslut om beviljande av socialservice samt rätt till service

Välfärdsområdet ska med anledning av en skriftlig eller muntlig ansökan fatta beslut om beviljande av socialservice som en äldre person brådskande behöver och utan dröjsmål ordna den service som har beviljats, så att den äldre personens rätt till nödvändig omsorg inte äventyras.

— — — — —

23 §

Egenkontroll

På egenkontroll tillämpas dessutom 40 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård.

24 §

Myndighetstillsyn

I fråga om tillsynen över tjänster avsedda för äldre personer och åtgärder för att avhjälpa brister som upptäcks i samband med tillsynen tillämpas bestämmelserna i 41–49 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård, 4 kap. i lagen om privat socialservice och 4 och 5 kap. i lagen om privat hälso- och sjukvård.

25 §

Anmälan om äldre personers servicebehov

Om en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården eller någon som är anställd inom välfärdsområdets socialvård eller räddningsväsende eller hos nödcentralen eller polisen i sitt uppdrag har fått kännedom om en äldre person som är i behov av social- eller hälsovård och som är uppenbart oförmögen att sörja för sin omsorg, hälsa eller säkerhet, ska den anställda oberoende av sekretessbestämmelserna utan dröjsmål göra en anmälan om saken till den välfärdsområdesmyndighet som ansvarar för socialvården.

Utöver det som föreskrivs i 1 mom. ska en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården göra en anmälan till den välfärdsområdesmyndighet som ansvarar för socialvården, när en äldre person kommer att skrivas ut från vård eller behandling på en institution inom hälso- och sjukvården. Anmälan ska göras i god tid före utskrivningen.

26 §

Offentliggörande av väntetider

Välfärdsområdet ska åtminstone en gång i halvåret offentliggöra uppgifter om den tid inom vilken en äldre person kan få den socialservice som han eller hon har ansökt om. Uppgifterna ska offentliggöras med sådana metoder att äldre personer har en faktisk möjlighet att få uppgifterna.

27 §

Finansiering

Om inte något annat föreskrivs genom lag, tillämpas lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021) på finansieringen av verksamhet som ett välfärdsområde ordnar med stöd av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

Nådendal och Helsingfors den 8 juli 2022

Republikens President

Sauli Niinistö

Familje- och omsorgsminister Aki Lindén